T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/300
KARAR NO : 2023/528
KARAR TR : 10/07/2023

ÖZET: Davacı şirkete ait aracın, ceza soruşturması ve kovuşturması kapsamında trafik tescil kaydına şerh konulması ve sonrasında araca fiilen el konulup trafikten men edilmesi nedeniyle, uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : .... Lojistik San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. C. K
Davalı : Adli Yargı
TC. Hazine ve Maliye Bakanlığı
Vekili : Av. F. K. Ö
Davalı : İdari Yargı
Bayburt Valiliği
Vekili : Av. G. Ö

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili şirkete ait ....B .... plakalı çekici ve dorseden oluşan araç ile şehirler arası taşımacılık yaptığını,12/12/2014 tarihinde araç sürücüsü ile birlikte arakadaşının sevk ve idaresinde Van'a tavuk taşımaktayken Eleşkirt ilçesinde jandarma ekipleri tarafından durdurulduğunu, R.Ç adlı şahsın araçta bulundurduğu kaçak sigara nedeniyle soruşturma başlatıldığını, Eleşkirt Cumhuriyet Başsavcılığının 14/04/2015 tarih ve 2015/193 sayılı soruşturması kapsamında Eleşkirt Sulh Ceza Hakimliğinin 16/04/2015 tarih ve 2015/67 D.İş. kararı ile *'aracın suçun işlenmesinde kullanıldığı*'ndan bahisle araç hakkında CMK'nın 128/4 maddesi uyarınca trafik tescil kaydına *"satılamaz, devredilemez şerhi konulmak sureti ile el konulmasına"* karar verildiğini yine yapılan ceza yargılaması neticesinde Eleşkirt Asliye Ceza Mahkemesinin 17/11/2020 tarih ve E.2020/140, K.2020/217 sayılı kararı ile de *'aracın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlara yol açması nedeniyle adalet ve hakkaniyetle bağdaşmaması görülmekle müsaderesine yer olmadığına, 54B6464 plakalı araç üzerindeki şerhin karar kesinleştiğinde kaldırılmasına*" karar verildiğini; bilahare aracın 29/05/2021 tarihinde Bayburt Danişment yol kontrol noktasından geçerken Jandarma tarafından durdurulduğunu, yapılan incelemede araç hakkında tedbir kararı bulunduğundan bahisle aracın trafikten meni ile yediemine teslim edildiğini, aracın yediemin deposunda fiili muhafaza altına aldığını, kolluğun bu uygulamasının hukuki dayanağının bulunmadığını, aracın 31/05/2021 tarihinden 10/08/2021 tarihine kadar haksız el koyma tedbiri nedeniyle kullanılamadığını, zarara uğradığını ileri sürerek, CMK'nın 141. vd. maddeleri uyarınca, fazlaya dair haklar saklı kalmak kaydıyla, 81.060 TL maddi zararın el koyma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı idareden tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Sakarya 4. Ağır Ceza Mahkemesi 24/02/2022 tarih ve E.2021/422, K.2022/74 sayılı kararı**ile, *"Cumhuriyet Savcılığı ve mahkemenin CMK 128/4 maddesi gereğince davacıya ait ....B .... plakalı çekici ve dorsesinin trafik tescil kaydına satılamaz, devredilemez şerhi konularak tedbir uygulandığı, Eleşkirt Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2020/140 esas, 2020/217 karar sayılı dosyasında müsadere talebinin reddine karar verildiği ve kararın kesinleşmesi ile şerhin kaldırılmasına hükmedildiği, fiili bir el koyma ve tedbir kararının verilmediği ve uygulanmadığı ancak davacı hakkında ayrıca bir soruşturma olmadığı halde Bayburt merkez ilçe jandarma komutanlığınca davacıya ait araca 29/05/2021 tarihinde fiili el koyma yapılmış ise de bu hususun soruşturma dosyasından kaynaklanmadığı, Bayburt Merkez İlçe Jandarma görevlilerinin hizmet nedeni ile tam yargı davasına konu trafik işleminden ve idari işlemden kaynaklandığı, bu davaya bakma görevinin idare*

mahkemelerinde olduğu" gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş, davacı tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi 02/03/2022 tarih ve E.2022/557, K.2022/786 sayılı kararı ile istinaf isteminin reddine kesin olarak karar vermiş ve görevsizlik kararı kesinleşmiştir.

3. Davacı vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Erzurum 3. İdare Mahkemesi 31/03/2023 tarih ve E.2022/763 sayılı kararı** ile, tazmini istenen maddi zararın sebebi olarak herhangi bir idari işlem veya eyleme yer verilmediği, idari bir işlem veya eylem ileri sürülmeksizin ceza yargılaması sonucu hakkında verilen el koyma kararı sebebiyle tazminat istemiyle açılan iş bu davada idari yargının görevli olmadığı, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle,görevli mahkemenin belirlenmesi için dava dosyasının 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesince bir karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

5. Anayasa'nın"*Yargı yetkisi*" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın *"Temel hak ve hürriyetlerin korunması"* başlıklı 40. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

7. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun*"Taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma"* başlıklı 128. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait;
a) Taşınmazlara,
b) Kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına,
c) Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba,
d) Gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara,
e) Kıymetli evraka,
f) Ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına,
g) Kiralık kasa mevcutlarına,
h) Diğer malvarlığı değerlerine,
Elkonulabilir. Somut olarak belirlenen Bu taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir
...
(4) Kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle icra olunur.
..."

8. Aynı Kanun'un "*Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat"* üst başlığı altında düzenlenen *"Tazminat istemi"* başlıklı 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

" (1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;
...
j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,
Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.
(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.
(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir."

9. Kanun'un *"Tazminat isteminin koşulları"* başlıklı 142. maddesi şöyledir:

" (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.
(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

...”

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "*İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"*1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:*

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 10/07/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyasının bulunduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, davacı şirkete ait aracın, tedbir kararı olduğu gerekçesiyle fiilen el konulup, trafikten men edilmesi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır

14. Yukarıda belirtilen Anayasal düzenlemelere göre, *"kuvvetler ayrılığı"* ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen *"idari işlemler"* kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır. Bu durum, ülkemiz yargı sisteminin dayandığı *"yargı ayrılığı"* ve "*adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı"* ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

15. Diğer taraftan, cumhuriyet savcılarıyla onlar adına işlem yapan adli kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal

işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

16. Olayda, davacı şirkete ait Mercedes-Benz marka ....B .... plakalı aracın şehirler arası taşımacılık yaptığı,12/12/2014 tarihinde Eleşkirt ilçesinde jandarma ekipleri tarafından durdurulduğu araçta kaçak sigara bulunması nedeniyle soruşturma başlatıldığı, Eleşkirt Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 14/04/2015 tarih ve 2015/193 sayılı soruşturması kapsamında Eleşkirt Sulh Ceza Hakimliğinin 16/04/2015 tarih ve 2015/67 D.İş. kararı ile *'aracın suçun işlenmesinde kullanıldığı*'ndan bahisle araç hakkında CMK'nın 128/4 maddesi uyarınca trafik tescil kaydına *"satılamaz, devredilemez şerhi konulmak sureti ile el konulmasına"* karar verildiği ve araç takyidat bilgisine *"suça karışan araç şerhinin"* konulduğu; yapılan ceza yargılaması neticesinde Eleşkirt Asliye Ceza Mahkemesinin 17/11/2020 tarih ve E.2020/140, K.2020/217 sayılı kararı ile *'aracın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlara yol açması nedeniyle adalet ve hakkaniyetle bağdaşmaması görülmekle müsaderesine yer olmadığına, 54B6464 plakalı araç üzerindeki şerhin karar kesinleştiğinde kaldırılmasına*" karar verildiği kararın 21/06/2021 tarihinde kesinleştiği; bilahare aracın 29/05/2021 tarihinde Bayburt Danişment yol kontrol noktasından geçerken jandarma tarafından durdurulduğu, yapılan incelemede araç hakkında *"Eleşkirt Sulh Ceza Hakimliğinin 2015/67 D.İş sayılı kararına istinaden araç hakkında el koyma kararı verilmiştir"* tedbir kararı bulunduğundan bahisle, tutanak

tutularak aracın trafikten men ile yediemine teslim edildiği, aracın yediemin deposunda fiili muhafaza altına alındığı, kolluğun bu uygulamasının hukuki dayanağının bulunmadığı, aracın 31/05/2021 tarihinden 10/08/2021 tarihine kadar haksız el koyma tedbiri nedeniyle kullanılamadığı, zarara uğranıldığı ileri sürülerek, 81.060 TL maddi zararın el koyma tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle davanın açıldığı anlaşılmıştır.

17. 2577 sayılı Kanun uyarınca, idari yargı yerinde dava açılabilmesi için, işlem veya eylemin idari bir faaliyet kapsamında gerçekleştirilmesi gerektiği, buna karşılık, mahkeme kararlarının yargısal bir nitelik taşıdığı ve idari bir işlem veya eylem olarak kabul edilemeyeceği açıktır.

18. Belirtilen duruma göre, ceza soruşturması ve kovuşturması kapsamında yapılan faaliyetin yargı faaliyeti olduğunda ve bu kapsamda gerçekleştirilen işlemlerin yargısal işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerekmektedir. Bu nedenle, davacı tarafından uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini isteminin dayanağının, 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde düzenlenen *"koruma tedbirleri"* kapsamında olduğu ve aynı Kanun'un 142. maddesi hükmü uyarınca bu davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak; Erzurum 3. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Sakarya 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 24/02/2022 tarih ve E.2021/422, K.2022/74 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzurum 3. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Sakarya 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 24/02/2022 tarih ve E.2021/422, K.2022/74 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

10/07/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN